

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 11. marca 2020*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Kreditna pogodba v tuji valuti – Člen 4(1) – Upoštevanje vseh preostalih pogodbenih pogojev za presojo nepoštenosti izpodbijanega pogoja – Člen 6(1) – Preizkus nepoštenosti pogodbenih pogojev po uradni dolžnosti s strani nacionalnega sodišča – Obseg“

V zadevi C-511/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti, Madžarska) z odločbo z dne 18. julija 2017, ki je na Sodišče prispela 21. avgusta 2017, v postopku

Györgyné Lintner

proti

UniCredit Bank Hungary Zrt.,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal (poročevalka), predsednica senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika tretjega senata, L. S. Rossi, sodnica, J. Malenovský in F. Biltgen, sodnika,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodna tajnica: R. Șereș, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. septembra 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za UniCredit Bank Hungary Zrt. Z. Lajer, A. Szóke in J. Pettkó-Szandtner, üggyédek,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér, agent,
- za Evropsko komisijo L. Havas in N. Ruiz García, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 19. decembra 2019

izreka naslednjo

* Jezik postopka: madžarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Györgyné Lintner in družbo UniCredit Bank Hungary Zrt. (v nadaljevanju: UniCredit Bank) glede nepoštenosti nekaterih pogojev v pogodbi o hipotekarnem kreditu v tuji valuti.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V enaindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker morajo države članice zagotoviti, da se nedovoljeni [nepošteni] pogoji ne uporabljajo v pogodbah, ki jih s potrošniki sklene prodajalec ali ponudnik, in če se taki pogoji vendarle uporabijo, da niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev“.

- 4 Člen 4(1) te direktive določa:

„Brez poseganja v člen 7 je treba nedovoljenost [nepoštenost] pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.“

- 5 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

- 6 Člen 7(1) Direktive 13/93 določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

- 7 Člen 8 te direktive določa:

„Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje [strožje] določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov.“

Madžarsko pravo

- 8 Člen 3(2) Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zakon št. III iz leta 1952 o civilnem postopku) v različici, ki se uporablja v sporu o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o civilnem postopku), določa:
- „Če ni z zakonom določeno drugače, je sodišče vezano na predloge in pravne trditve strank. Sodišče predloge in trditve, ki jih predložijo stranke, presoja glede na njihovo vsebino, in ne glede na njihovo formalno poimenovanje. [...]“
- 9 Člen 23(1) zakona o civilnem postopku določa:
- „Županijska sodišča so pristojna za:
- [...]
- (k) tožbe za ugotovitev ničnosti nepoštenih pogodbenih pogojev;
- [...]“
- 10 Člen 73/A(1) tega zakona določa:
- „Zastopanje po odvetniku je obvezno:
- [...]
- (b) v zadevah, ki spadajo v pristojnost županijskega sodišča kot sodišča prve stopnje, in sicer v vseh fazah postopka, tudi v okviru pritožbe [...]“
- 11 Člen 215 zakona o civilnem postopku določa:
- „Odločitev ne sme presegati okvira zahtevkov, vloženi v okviru tožbe in odgovora na tožbo. To pravilo se uporablja tudi za stranske zahtevke glavnih zahtevkov (obresti, stroški itd.)“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 G. Lintner je 13. decembra 2007 z družbo UniCredit Bank sklenila pogodbo o hipotekarnem kreditu v tuji valuti. Ta pogodba vsebuje nekatere pogoje, na podlagi katerih ima družba UniCredit Bank pravico, da navedeno pogodbo enostransko spremeni.
- 13 G. Lintner je 18. julija 2012 pri Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti, Madžarska) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi ničnost navedenih pogojev z retroaktivnim učinkom, pri čemer je ta tožba med drugim temeljila na Direktivi 93/13. To sodišče je navedeno tožbo s sodbo z dne 29. avgusta 2013 zavrnilo.
- 14 Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti, Madžarska) je s sklepom z dne 1. aprila 2014 na podlagi pritožbe, ki jo je vložila G. Lintner, to sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti). Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti) je v tem sklepu opozorilo, da je Sodišče v sodni praksi v zvezi z Direktivo 93/13 sistematično navajalo načelo, v skladu s katerim mora sodišče v zadevah v zvezi s potrošniškimi pogodbami po uradni dolžnosti preizkusiti nepoštenost pogojev iz teh pogodb. V zvezi s tem je Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti) pojasnilo, da je glede na njegovo razumevanje navedene direktive in z njo povezane sodne prakse ter veljavnega nacionalnega prava učinkovita uporaba te direktive mogoča le, če nacionalno sodišče po

uradni dolžnosti preuči celotno sporno pogodbo. Tako je Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti) naložilo Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti), naj tožečo stranko pozove, naj sporoči, ali želi uveljavljati nepoštenost pogojev iz navedenega sklepa ali drugih pogodbenih pogojev, na katere se prvotna tožba ni nanašala, in ali meni, da je navedena pogodba brez zadevnih pogojev zanjo zavezujoča.

- 15 Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti) je s sklepom z dne 7. decembra 2015, potem ko je nadaljevalo obravnavo zadeve, ustavilo postopek z obrazložitvijo, da se G. Lintner ni odzvala na poziv, naj vloži zahtevek za „uporabo pravnih posledic ničnosti“ v skladu z *ad hoc* zakonodajo o kreditnih pogodbah v tuji valuti – kot je ta v postopku v glavni stvari – ki je bila sprejeta leta 2014 po sklenitvi kreditnih pogodb, na katere se ta zakonodaja nanaša. To zakonodajo med drugim sestavljata Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (zakon št. XXXVIII iz leta 2014 o ureditvi nekaterih vprašanj v zvezi z odločbo Kúria (vrhovno sodišče, Madžarska) o poenotenju sodne prakse na področju kreditnih pogodb, ki jih finančne institucije sklenejo s potrošniki) in Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (zakon št. XL iz leta 2014 o pravilih na področju obračuna, ki ga določa zakon št. XXXVIII iz leta 2014 o ureditvi nekaterih vprašanj v zvezi z odločbo Kúria (vrhovno sodišče) o poenotenju sodne prakse na področju kreditnih pogodb, ki jih finančne institucije sklenejo s potrošniki, in o nekaterih drugih določbah, v nadaljevanju: zakon DH1 oziroma zakon DH2), ki vsebujeta določbe, ki urejajo ugotavljanje nepoštenosti in posledic, ki jih je treba izpeljati zaradi te nepoštenosti, v zvezi z nekaterimi pogoji iz tovrstnih pogodb, in sicer tistimi, ki se na eni strani nanašajo na možnost enostranske spremembe pogodbe in na drugi strani na razliko med prodajnim in nakupnim menjalnih tečajem zadevne valute.
- 16 Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti), pri katerem je G. Lintner ponovno vložila pritožbo, je 29. marca 2016 potrdilo navedeni sklep glede pogodbenih pogojev, na katere se nanašata zakona DH1 in DH2, v preostalem pa je navedeni sklep razveljavilo in Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti) naložilo, naj izda novo odločbo.
- 17 V zvezi s tem je Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti) presodilo, da čeprav pogoji, na katere se nanašata zakona DH1 in DH2, dejansko ne morejo biti več predmet sodne odločitve, mora Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti) glede na predloge G. Lintner vseeno preučiti pogoje te iste pogodbe, ki se nanašajo na notarski zapis, razloge za odpoved in nekatere stroške, ki jih nosi potrošnik.
- 18 Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti), ki se mora izreči o navedenih pogojih, navaja, da mora tako po uradni dolžnosti preučiti pogodbene pogoje, ki jih G. Lintner na prvi stopnji ni grajala, ne da bi G. Lintner v obrazložitvi tožbe prav tako navedla dejstva, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da je predlagala tudi ugotovitev nepoštenosti pogojev, na katere se sklicuje Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti).
- 19 Zato se predložitveno sodišče sprašuje, v kolikšnem obsegu mora, prvič, preizkusiti nepoštenost vsakega pogoja pogodbe, katere nekateri pogoji so predmet tožbe, ki jo je vložil potrošnik, in drugič, v kolikšnem obsegu ga pri tem preizkusu zavezujejo predlogi tožeče stranke. Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje na sodno prakso Sodišča, med drugim na sodbo z dne 4. junija 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), iz katere naj bi izhajalo, da je presoja nepoštenosti pogojev po uradni dolžnosti utemeljena z dejstvom, da potrošnik ne pozna svojih pravic ali da je od njihovega uveljavljanja odvrnjen zaradi stroškov, ki bi nastali zaradi sodnega postopka. Predložitveno sodišče pojasnjuje, da se lahko v madžarskem pravu postopki za ugotovitev nepoštenosti pogodbenih pogojev začnejo po odvetniku.

20 V teh okoliščinah je Fővárosi Törvényszék (županijsko sodišče v Budimpešti) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 6(1) Direktive [93/13] – ob hkratnem upoštevanju nacionalne zakonodaje, ki določa obvezno pravno zastopanje – razlagati tako, da je treba vsak pogodbeni pogoj preučiti posamično z vidika, ali se lahko šteje za nepošten, ne glede na to, ali je za odločitev o tožbenem zahtevku dejansko treba preučiti vse pogodbene pogoje?
2. Ali pa je treba v nasprotju z navedbami iz prvega vprašanja člen 6(1) Direktive [93/13] razlagati tako, da je treba vse ostale pogodbene pogoje preučiti zaradi presoje nepoštenosti pogoja, na katerem temelji zahtevki?
3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, ali lahko to pomeni, da je preučitev celotne pogodbe potrebna zato, da bi se lahko ugotovila nepoštenost zadevnega pogoja, in torej nepoštenosti vsakega posameznega pogodbenega pogoja ni treba preučiti samostojno, neodvisno od pogodbenega pogoja, ki se izpodbija s tožbo?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 21 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, pri katerem je potrošnik vložil tožbo za ugotovitev nepoštenosti nekaterih pogojev iz pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, po uradni dolžnosti in posamično preučiti vse preostale pogodbene pogoje, ki jih ta potrošnik ni izpodbijal, da bi preverilo, ali jih je mogoče šteti za nepošteno.
- 22 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je bil namen prvotne tožbe, ki jo je vložila G. Lintner, zgolj ugotovitev nepoštenosti pogodbenih pogojev, na podlagi katerih ima družba UniCredit Bank možnost, da enostransko spremeni kreditno pogodbo iz postopka v glavni stvari. V trenutni fazi postopka pa se mora predložitveno sodišče izreči o vprašanju, ali je na podlagi Direktive 93/13 po uradni dolžnosti dolžno – kot ga tako zavezuje odločba Fővárosi Ítéltábla (višje sodišče v Budimpešti), izdana v pritožbenem postopku – razširiti predmet spora, ki poteka pred njim, na presojo morebitne nepoštenosti pogojev iz te pogodbe, ki se nanašajo na notarski zapis, na razloge za odpoved te pogodbe in na nekatere stroške, ki so bili naloženi G. Lintner, čeprav tožeča stranka iz postopka v glavni stvari zadnjenaavedenih pogojev v prvotni tožbi ni izpodbijala.
- 23 V zvezi s tem v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sistem varstva, ki ga uvaja Direktiva 93/13, dejansko temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščенosti, zaradi česar privoli v pogoje, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino (glej zlasti sodbi z dne 4. junija 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, točka 22, in z dne 17. maja 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, točka 26).
- 24 Sodišče je prav tako razsodilo, da glede na tak podrejeni položaj člen 6(1) te direktive določa, da nepošteni pogoji za potrošnike niso zavezujoči. Kot je razvidno iz sodne prakse, gre za zavezujočo določbo, katere namen je formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, določeno s pogodbo, zamenjati z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbениki spet vzpostavi enakost (sodba z dne 17. maja 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, točka 27 in navedena sodna praksa).

- 25 Sodišče je poudarilo, da je za zagotovitev varstva, ki se želi doseči z navedeno direktivo, neenak položaj med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom mogoče izravnati samo s pozitivnim posredovanjem zunaj kroga pogodbenih strank (sodbi z dne 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, točka 48, in z dne 17. maja 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 26 Tako je treba na prvem mestu navesti, da mora nacionalno sodišče v skladu z ustaljeno sodno prakso po uradni dolžnosti preizkusiti nepoštenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, in tako izravnati neravnovesje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, in to takoj, ko ima za to potrebne pravne in dejanske elemente (sodbi z dne 17. maja 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, točka 29, in z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 87 in navedena sodna praksa).
- 27 Zato je obvezen preizkus po uradni dolžnosti, ki ga mora nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, opraviti na podlagi Direktive 93/13, prvič, omejen na pogodbene pogoje, katerih nepoštenost se lahko ugotovi na podlagi pravnih in dejanskih elementov iz spisa, s katerim razpolaga navedeno nacionalno sodišče. Če nacionalno sodišče nima na voljo vseh teh elementov, tega preizkusa namreč ne bo moglo opraviti (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, točki 46 in 47).
- 28 Drugič, pri takem preizkusu je treba upoštevati meje predmeta spora, ki ga je treba razumeti kot rezultat, ki mu stranka sledi s svojimi zahtevki, ob upoštevanju predlogov in tožbenih razlogov, ki jih je za to navedla.
- 29 Najprej, čeprav varstvo potrošnika, ki se želi doseči z Direktivo 93/13, zahteva pozitivno posredovanje nacionalnega sodišča, ki odloča o sporu, pa je za zagotovitev tega varstva vseeno nujno, da je ena od pogodbenih strank sprožila sodni postopek (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, točka 63).
- 30 Dalje, učinkovitost varstva, ki naj bi ga zadevno nacionalno sodišče na podlagi navedene direktive zagotovilo potrošniku s posredovanjem po uradni dolžnosti, ne more pomeniti, da navedeno sodišče prezre ali prekorači meje predmeta spora, kot so ga stranke opredelile s tožbenimi zahtevki, ob upoštevanju tožbenih razlogov, ki so jih navedle, tako da navedeno sodišče – pri posamični analizi morebitne nepoštenosti vseh preostalih pogojev pogodbe, katere le nekateri pogoji so predmet tožbe, ki je bila pri njem vložena – ni zavezano razširiti tega spora prek predlogov in tožbenih razlogov, predstavljenih pred tem sodiščem.
- 31 Ta presoja je utemeljena med drugim z okoliščino, da bi lahko bili načelo dispozitivnosti, v skladu s katerim stranke opredelijo predmet spora, in načelo *ne ultra petita*, v skladu s katerim sodišče ne sme odločati izven okvirja zahtevkov strank – na kateri se je na obravnavi sklicevala tudi madžarska vlada – kršeni, če bi morala nacionalna sodišča na podlagi Direktive 93/13 prezreti ali prekoračiti meje predmeta spora, ki so določene v predlogih in tožbenih razlogih strank, kot je v bistvu navedel tudi generalni pravobranilec v točkah 43 in 51 sklepnih predlogov.
- 32 Zato mora nacionalno sodišče v mejah predmeta spora pred njim po uradni dolžnosti preučiti pogodbeni pogoj iz naslova varstva, ki ga je treba zagotoviti potrošniku na podlagi Direktive 93/13, da bi se preprečilo, da bi bili zahtevki potrošnika zavrjnjeni z odločbo, ki je morda postala pravnomočna, čeprav bi jim bilo mogoče ugoditi, če ta potrošnik zaradi nevednosti ne bi opustil sklicevanja na nepoštenost tega pogoja.

- 33 Pojasniti je treba tudi, da nacionalno sodišče, da bi lahko potrošnik v celoti užival varstvo, ki mu ga zagotavlja Direktiva 93/13, in da se ne bi škodovalo polnemu učinku tega varstva, zahtevke, ki so mu predloženi, ne sme razlagati formalistično, temveč mora, nasprotno, njihovo vsebino razumeti ob upoštevanju tožbenih razlogov, navedenih v njihovo utemeljitev.
- 34 Iz preudarkov, navedenih v točkah od 27 do 33 te sodbe, izhaja, da se obveznost preučitve po uradni dolžnosti, ki jo ima nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, nanaša le na pogodbene pogoje, ki so – čeprav niso zajeti s tožbo potrošnika – povezani s predmetom spora, kot so ga opredelile stranke glede na svoje predloge in tožbene razloge, pri čemer je treba te pogoje preučiti takoj, ko ima navedeno sodišče na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente, da se preveri morebitna nepoštenost teh pogojev.
- 35 Na drugem mestu, kar zadeva izvajanje te obveznosti preizkusa po uradni dolžnosti, je treba navesti, da čeprav je ta obveznost omejena na pogoje iz prejšnje točke, iz tega ni mogoče sklepati, da bi moralo nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, pri tem preizkusu v vseh okoliščinah upoštevati izključno pravne in dejanske elemente, na katere se sklicujejo stranke, da bi se navedeni preizkus omejil na pogoje, katerih nepoštenost se lahko dokončno presodi zgolj na podlagi teh elementov.
- 36 Sodišče je namreč že večkrat razsodilo, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti sprejeti pripravljalne ukrepe za ugotovitev, ali pogoj iz pogodbe, o kateri poteka spor pred njim in ki je bila sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, spada na področje uporabe Direktive 93/13 (glej v tem smislu sodbi z dne 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, točka 56, in z dne 7. novembra 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 in C-483/18, EU:C:2019:930, točka 66).
- 37 Iz istega razloga in kot je v bistvu navedel tudi generalni pravobranilec v točkah od 61 do 64 sklepnih predlogov, mora nacionalno sodišče, če pravni in dejanski elementi iz spisa, predloženega nacionalnemu sodišču, vzbudijo resne dvome o poštenosti nekaterih pogojev, ki jih potrošnik ni navedel, vendar so povezani s predmetom spora, ne da bi bilo mogoče opraviti dokončno presojo v zvezi s tem, po potrebi po uradni dolžnosti sprejeti pripravljalne ukrepe, da se ta spis dopolni tako, da se ob spoštovanju kontradiktornosti od strank zahtevajo pojasnila in listine, ki so za to potrebne.
- 38 Iz tega izhaja, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti sprejeti pripravljalne ukrepe, kot so ti iz prejšnje točke te sodbe, če pravni in dejanski elementi, ki so že bili v navedenem spisu, vzbujajo resne dvome o poštenosti nekaterih pogojev, ki so, čeprav jih potrošnik ni izpodbijal, povezani s predmetom spora, in če zato izvajanje preizkusa po uradni dolžnosti, ki ga mora opraviti to sodišče, zahteva, da se sprejmejo takšni pripravljalni ukrepi.
- 39 V obravnavani zadevi se zdi, da iz preudarkov iz točke 22 te sodbe izhaja, da predložitveno sodišče izhaja iz premise, da pogoji, ki jih G. Lintner ni izpodbijala, niso povezani s predmetom spora o glavni stvari, ker izid glede zahtevkov G. Lintner, ki se nanašajo posebej na pogoje, ki družbi UniCredit Bank omogočajo, da enostransko spremeni pogodbo, nikakor ni odvisen od odločitve o teh pogojih. V tem primeru pa obveznost preizkusa po uradni dolžnosti, ki izhaja iz Direktive 93/13, ne zajema navedenih pogojev, s pridržkom preverjanj, ki jih bo moralo po potrebi opraviti predložitveno sodišče v zvezi z natančnim predmetom navedenega spora, glede na predloge in tožbene razloge, ki jih je navedla G. Lintner. Ta ugotovitev pa ne vpliva na možnost, ki bi jo lahko G. Lintner po potrebi uveljavljala na podlagi veljavnega nacionalnega prava, in sicer da vloži novo tožbo zoper pogodbene pogoje, ki niso bili predmet njene prvotne tožbe, ali razširi predmet spora, o katerem odloča predložitveno sodišče, na poziv navedenega sodišča ali na lastno pobudo.
- 40 Poleg tega dejstvo, da G. Lintner zastopa odvetnik, ne vpliva na zgornjo analizo, saj je treba o splošnem vprašanju glede obsega preizkusa, ki ga mora po uradni dolžnosti opraviti nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, odločiti neodvisno od konkretnih okoliščin posameznega postopka (glej po analogiji sodbo z dne 4. oktobra 2007, Rampion in Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, točki 62 in 65).

- 41 Nazadnje je treba opozoriti, prvič, da na podlagi člena 8 Direktive 93/13 „[d]ržave članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje [strožje] določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov“. Zato lahko države članice v nacionalnem pravu določijo obsežnejši preizkus po uradni dolžnosti, kot ga morajo njihova sodišča opraviti na podlagi te direktive v skladu s preudarki, navedenimi v točkah od 28 do 38 te sodbe.
- 42 Drugič, če nacionalno sodišče po ugotovitvi – na podlagi presoje dejanskih in pravnih elementov, s katerimi razpolaga ali ki so mu bili sporočeni na podlagi pripravljanih ukrepov, ki jih je za to sprejelo po uradni dolžnosti – da pogoj spada na področje uporabe navedene direktive, na podlagi presoje, ki jo opravi po uradni dolžnosti, ugotovi, da je ta pogoj nepošten, mora praviloma obvestiti stranke v postopku in jih pozvati, naj o tem kontradiktorno razpravljajo na način, ki ga v zvezi s tem določajo nacionalna postopkovna pravila (glej v tem smislu sodbo z dne 21. februarja 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, točki 31 in 32, in z dne 7. novembra 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 in C-483/18, EU:C:2019:930, točka 70).
- 43 Tretjič, nacionalnemu sodišču na podlagi Direktive 93/13 ni treba izključiti uporabe takšnih pogodbenih pogojev, če potrošnik po opozorilu navedenega sodišča ne uveljavlja, da je ta pogoj nepošten in nezavezujoč (sodba z dne 4. junija 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, točka 33).
- 44 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nacionalno sodišče, pri katerem je potrošnik vložil tožbo za ugotovitev nepoštenosti nekaterih pogojev iz pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, ni zavezano po uradni dolžnosti in posamično preučiti vseh preostalih pogodbenih pogojev, ki jih ta potrošnik ni izpodbijal, da bi preverilo, ali jih je mogoče šteti za nepošteno, ampak le tiste, ki so povezani s predmetom spora, kot so ga opredelile stranke, in to takoj, ko ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente, ki so bili po potrebi dopolnjeni s pripravljalnimi ukrepi.

Drugo in tretje vprašanje

- 45 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(1) in člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da če je treba za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja, na katerem temeljijo zahtevki potrošnika, upoštevati vse preostale pogoje pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, tako upoštevanje samo po sebi pomeni obveznost nacionalnega sodišča, ki odloča o sporu, da mora po uradni dolžnosti preizkusiti morebitno nepoštenost vseh teh pogojev.
- 46 V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da mora nacionalno sodišče v skladu s členom 4(1) Direktive 93/13 pri presoji morebitne nepoštenosti pogodbenega pogoja, na katerem temelji zahtevki, o katerem odloča, upoštevati vse preostale pogoje navedene pogodbe (sodba z dne 21. februarja 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, točka 41).
- 47 To obveznost, da se upoštevajo vsi preostali pogoji pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, je mogoče pojasniti z dejstvom, da je treba pri preučitvi izpodbijanega pogoja upoštevati vse elemente, ki so lahko upoštevni za razumevanje tega pogoja v njegovem okviru, saj je lahko glede na vsebino te pogodbe za namene presoje nepoštenosti navedenega pogoja nujno, da se oceni kumulativni učinek vseh pogojev navedene pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 21. aprila 2016, Radlinger in Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, točka 95).

- 48 Vendar, kot izhaja iz preudarkov, predstavljenih v okviru analize prvega vprašanja za predhodno odločanje, in kot je navedel tudi generalni pravobranilec v točki 75 sklepnih predlogov, iz tega ne izhaja, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti samostojno preučiti te preostale pogodbene pogoje glede njihove morebitne nepoštenosti v okviru presoje, ki jo opravi na podlagi člena 6(1) Direktive 93/13.
- 49 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(1) in člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da čeprav je res, da je treba za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja, na katerem temeljijo zahtevki potrošnika, upoštevati vse preostale pogoje pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, tako upoštevanje samo po sebi ne pomeni obveznosti nacionalnega sodišča, ki odloča o sporu, da mora po uradni dolžnosti preizkusiti morebitno nepoštenost vseh teh pogojev.

Stroški

- 50 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški navedenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da nacionalno sodišče, pri katerem je potrošnik vložil tožbo za ugotovitev nepoštenosti nekaterih pogojev iz pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, ni zavezano po uradni dolžnosti in posamično preučiti vseh preostalih pogodbenih pogojev, ki jih navedeni potrošnik ni izpodbijal, da bi preverilo, ali jih je mogoče šteti za nepoštene, ampak le tiste, ki so povezani s predmetom spora, kot so ga opredelile stranke, in to takoj, ko ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente, ki so bili po potrebi dopolnjeni s pripravljalnimi ukrepi.**
- 2. Člen 4(1) in člen 6(1) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da čeprav je res, da je treba za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja, na katerem temeljijo zahtevki potrošnika, upoštevati vse preostale pogoje pogodbe, ki jo je ta potrošnik sklenil s prodajalcem ali ponudnikom, tako upoštevanje samo po sebi ne pomeni obveznosti nacionalnega sodišča, ki odloča o sporu, da mora po uradni dolžnosti preizkusiti morebitno nepoštenost vseh teh pogojev.**

Podpisi